

بررسی و مقایسه کمی و کیفی ارقام انگور از ایران و ترکمنستان

مریم درستکار (۱)، مسلم درستکار (۲)، عبدالله ولی فر (۳)، فریبرز زارع (۴)، سعید حقیقت (۵)

۱- دانشجوی ترم آخر مقطع کارشناسی رشته علوم باغبانی دانشگاه شیراز، ۲- عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی فارس، ۳- ۴- کارشناس مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی فارس، ۵- کارشناس ارشد هواشناسی استان فارس

بررسی و مقایسه هفت رقم انگور ترکمنستان با پنج رقم داخلی در قالب طرح بلوکهای کامل تصادفی در چهار تکرار، طی هفت سال انجام گرفت. بدین منظور قلمه های ریشه دار رقم های مورد آزمایش در اسفند ماه ۱۳۸۱ در ایستگاه زرقان کشت گردید. رقم شماره ۷ ترکمنستان با تولید ۱۴/۲۸۳ کیلوگرم در هر بوته معادل ۲۸/۵۶۳ تن در هر هکتار بالاترین عملکرد را داشت که با بقیه ارقام تفاوت معنی داری را نشان داد. و رقم های شماره ۸ ترکمنستان و رطبی زرقان در درجه های بعدی قرار گرفتند. اگرچه ارقام شماره ۷ و ۸ ترکمنستان مناسب مصرف رومیزی نمی باشند ولی با توجه به عملکرد بالا می توان در صنایع تبدیلی از آنها استفاده نمود. در بین رقم های مورد مطالعه، رطبی زرقان از خصوصیت بازارپسندی بهتری برخوردار بود. از نظر زمان رسیدن رقم یاقوتی سیاه شیراز حدود ۲ ماه قبل از سایر رقم ها رسید، و در بازار از قیمت بالایی برخوردار بود.

کلمات کلیدی: انگور، رقم های ترکمنستان، بازارپسندی، عملکرد

مقدمه:

وسعت کشت، تنوع رقم ها و فرآورده های انگور، این محصول را بعنوان یک کالای استراتژیک در روابط اقتصادی و فرهنگی کشورها قرار داده است. در بین گونه های مربوط به جنس *Vitis* گونه *Vinifera* بیشترین وسعت کشت را داراست. وسعت گونه *Vinifera* از پرتغال تا ازبکستان و از رودخانه راین تا جنگلهای شمال تونس می رسد (۳ و ۴). تنوع گونه ها، رقم ها و سازگاری انگور در بسیاری از شرایط نشان می دهد، که وارد کردن رقم های جدید به یک کشور و یا یک منطقه در مواردی می تواند جایگزین رقم های محلی شده و موجب افزایش عملکرد و تنوع تولید شود. از آنجاییکه کشور های آسیای میانه را مرکز پیدایش و تنوع بسیاری از گونه ها، رقم های مهم و تجاری درختان میوه به ویژه انگور می دانند، در سال های اخیر رقم های انگور که در کشور ترکمنستان اهمیت ویژه ای داشتند، وارد کشور شد و در مناطق مختلف بررسی هایی بر روی آنها صورت گرفت.

مواد و روش ها:

این تحقیق، در مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی فارس (زرقان) انجام شد. براساس اطلاعات درازمدت هواشناسی، میانگین درجه حرارت سالیانه ۱۶ درجه سانتی گراد، گرمترین ماه سال تیر ماه با حداکثر مطلق ۴۳/۸ درجه سانتی گراد و سردترین ماه سال دی با درجه حرارت حداقل مطلق ۱۳/۶- بود.

بررسی رقم ها در قالب طرح بلوک های کامل تصادفی با چهار تکرار و ۱۲ تیمار (رقم) انجام گرفت. در هر واحد آزمایشی چهار بوته مو با فواصل دو متر روی ردیف و دو و نیم متر بین ردیف کاشته شد. هفت رقم انگور وارداتی از ترکمنستان شامل ترکمنستان ۱، ترکمنستان ۳، ترکمنستان ۴، ترکمنستان ۵، ترکمنستان ۶، ترکمنستان ۷ و ترکمنستان ۸ و پنج رقم داخلی شامل کشمش مشهد، خلیلی مشهد، رطبی زرقان، بی دانه قرمز قزوین و یاقوتی سیاه شیراز بود. سیستم تربیت و نگهداری بوته ها پاچراخی، عملیات آبیاری، مبارزه با علف های هرز و تغذیه طبق معمول انجام گرفت. تجزیه و تحلیل آماری داده ها و بررسی های مرفولوژیکی و کمی و کیفی میوه طی سالهای ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۷ انجام گرفت. اندازه گیری مواد جامد محلول، اسیدیته، میزان اسید و میزان قند با استفاده از روش *Official Methods of Analysis* (۲) صورت گرفت.

نتایج و بحث:

با توجه به نتایج تجزیه واریانس مرکب داده ها رقم های مورد آزمایش از نظر میزان عملکرد با یکدیگر در سال های مختلف اختلاف معنی داری داشتند. تاثیر سال بر روی برخی خصوصیات از جمله اندازه خوشه، طول خوشه و میزان اسید معنی دار نبود. بطوری که رقم های مورد آزمایش در سالهای مختلف واکنش یکسانی داشتند. مقایسه ارقام مذکور طی ۵ سال انجام آزمایش نشان داد به ترتیب رقم های ترکمنستان ۷ و ۸ دارای بالاترین عملکرد بودند و رقم رطبی زرقان در درجه سوم قرار گرفت.

در بین رقم های داخلی یاقوتی سیاه شیراز با فاصله زمانی دو ماه زودتر رسید، که در بازار با قیمت بالایی به فروش می رسد. از آنجا که این رقم دارای خوشه های بسیار متراکم و حبه های ریز می باشد نامطلوب ولی بدون بذر و زودرس بودن آن همراه بارنگ مطلوب این رقم بسیار حائز اهمیت است. به دلیل زودرس بودن و خصوصیات مورفولوژیکی نیاز آبی کمتری داشته و در شرایط دیم واکنش مناسبی نشان داده است. (۱).

منابع:

۱- درستکار مسلم، کامگار حقیقی علی اکبر، جوکار لادن، ضیمران پروانه و فاطمه قائد شرف. ۱۳۸۸. مقایسه روش های استقرار ارقام مختلف انگور در روش پلکانی حفاظتی در شرایط دیم در باجگاه استان فارس. همایش ملی مدیریت بحران آب. ۱۶ و ۱۷ اسفند ۱۳۸۸. مردشت. ایران. صفحه ۱۲۲.

2- A.O.A.C. , 1980. Official Methods of Analysis. 13 ed. Arlington, VA: Association of Analytical Chemists.

3- Gallander J.F., Stetson J.F. 1977. Grape varieties and selections for Ohio wines. Proc Ohio Grape-wine short course.

4- Miller N.F. 1999. Agricultural development in western Central Asia in the Chalcolithic and Bronze Ages. Veget Hist Archaeobot 8:13-19.

Quantitative and qualitative comparison of vine cultivars from Iran and Turkmenistan**Abstract:**

Comparison of seven vine cultivars from Turkmenistan and five cultivars from Iran was carried out during seven years in RCBD with four replications. For this purpose, rooted cuttings of the cultivars were planted in Zarghan Research Station in March 2003.

Turkmenistan 7 yielded 14.283 Kg/vine, equal to 28.563 ton/ha, which was the highest yield and had a significant difference from other cultivars. The cultivars that followed were Turkmenistan 8 and Rotabi Zarghan. Although Turkmenistan 7 and 8 cultivars are not table grapes, they can be used in processing industries, considering their high yield. Among the cultivars in the study, Rotabi had higher marketability. Regarding harvest time, Yaghuti Siah Shiraz was harvested two months before other cultivars and enjoyed higher price in the market.

Keywords: Vine; Turkmenistan cultivars; Marketability; Yield.